

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4116

av **Kristina Yngwe m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2017/18:179 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop

Landsbygden för Sverige framåt!

Landsbygden har mycket att erbjuda Sverige. Råvaror som hela landet behöver i den hållbara omställningen, lägre levnadsomkostnader, en attraktiv boendemiljö och närhet till naturen. Den tekniska utvecklingen har också medfört att utbudet av produkter och tjänster och möjligheten att starta och driva företag är större på den svenska landsbygden än någonsin tidigare, men den tekniska utvecklingen måste fortsätta. Människor på den svenska landsbygden är ofta föregångare när det gäller att testa nya kreativa idéer för sin hembygds utveckling. Det är viktigt att ta till vara det entreprenörskap, den kreativitet och den innovationskraft som finns på landsbygden, med dess olika möjligheter och utmaningar.

Innehållsförteckning

Landsbygden för Sverige framåt!	1
Förslag till riksdagsbeslut	3
Motivering	4
Underlätta för jobb och företagande	5
Minskat regelkrångel för landsbygdsföretagare	5
Underlätta kompetensförsörjningen	6
Differentierade arbetsgivaravgifter	6
Möjlighet att bo, leva och verka på landsbygden	7
Ökat byggande	7
Koppla upp hela landet	7
Bättre vägar och järnvägar	8
Mer makt åt landsbygden	9
Regionaliserade skattebaser	9
Omlokalisering av statliga myndigheter	10
Flytta makt från staten till regionerna	10
Trygghet i hela landet	10
En närvarande polis	11
Jämlik och tillgänglig vård	11
Sverige behöver grön tillväxt	12
Stärk jordbrukets konkurrenskraft	12
Utveckla skogens möjligheter	13
Stärk de blåa näringarna	13
Stärk äganderätten och brukanderätten	13
Låt inte svensk landsbygd betala för brexit	14

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort bygglovskravet för fler näringsverksamheter på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvalda myndigheter får i uppdrag att utveckla arbetsmetoder i linje med Rättviksmodellen för ökad dialog och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta kompetensförsörjningen på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka yrkeshögskolan i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om differentierade arbetsgivaravgifter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta byggnation på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett decentraliserat strandskydd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i enskilda avlopp ska ha fokus på miljönytta och kostnadseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta digitalisering och bredbandsutbyggnad på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka infrastrukturen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontanthantering och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regionalisera intäkterna från fastighetsskatten på bl.a. vindkraft och vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att decentralisera ansvar och arbetsuppgifter på statlig nivå till folkvalda regionala parlament och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt omlokalisering av statliga jobb och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en närvarande polis i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta krafttag mot brott på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för jämlik och tillgänglig vård i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla primärvården och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt konkurrenskraft i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphandla i enlighet med svenskt regelverk i statens verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för skogsnärings utveckling och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra och utveckla hållbara fiskodlingar och småskaligt kustnära fiskeföretagande och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna utveckling av Sveriges landsbygder och ett konkurrenskraftigt svenskt lantbruk i EU:s budgetförhandlingar och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka ägande- och brukanderätten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Centerpartiet är en modern landsbygd och en levande stad inte varandras motsatser, snarare varandras förutsättningar. Men tyvärr pågår det en klyvning av Sverige. En klyvning mellan städer och landsbygd. Mellan dem med hopp och framtidstro – och dem som saknar det. Det handlar om tillgång till vård, trygghet och förutsättningar för jobb och tillväxt där vi ser stora regionala skillnader i Sverige. Vi ser det också på vissa mindre orter där industrin eller bruket lagt ned och lämnat efter sig arbetslöshet, stängda butiker och avfolkning. När allt längre tid går utan vare sig arbete eller varaktig bostad, kommer många slutligen att känna sig svikna av samhället och kanske till och med vända sig mot det.

Centerpartiet deltog aktivt i den parlamentariska landsbygdskommitténs arbete, och anser att de 75 förslag som lades fram av en nära nog enig kommitté tillsammans utgör en god bas för landsbygdspolitiken framöver. Centerpartiet ställer sig bakom det övergripande långsiktiga mål som regeringen föreslår riksdagen att besluta om, men oroas över att flera delar av utredningens förslag antingen inte genomförs eller skjuts på framtiden. Goda intentioner räcker inte, utan det som behövs är konkret handling. För att dölja en tämligen handlingsfattig proposition presenterade regeringen samtidigt en s.k. landsbygdssatsning. En del av de förslag som lyftes fram är redan genomförda åtgärder i tidigare års budgetar, andra är satsningar som ter sig små i jämförelse med de kostnadsökningar som regeringen infört under mandatperioden. Centerpartiet tycker det är beklagligt att regeringen i stället för att göra de reformer som verkligen behövs – såsom sänkta kostnader, mindre krångel och mer självbestämmande – lappar och lagar med diverse satsningar.

För att bryta utanförskap och skapa likvärdiga möjligheter för alla i hela landet krävs en närodlad politik för självbestämmande, ett starkt civilsamhälle och bra företagsklimat. Sveriges landsbygd behöver reformer för mer företagande, mer frihet och mer lokal makt. Centerpartiet vill att Sveriges landsbygder inte bara ska överleva utan utvecklas. Landsbygden för Sverige framåt!

Underlätta för jobb och företagande

De små och medelstora företagen är viktiga för landsbygdernas utveckling och tillväxt, inte minst på landsbygden och i glesbygden. De skapar nya jobb, viktiga intäkter till kommunernas välfärd och skapar också ett mindre sårbart näringsliv. Regelkrångel och byråkrati leder till att lusten och möjligheterna att utveckla de platser där man lever och verkar begränsas. Därför är en viktig uppgift för politiken att säkerställa att regelverk är enkla och förutsägbara och att processer och beslut är effektiva och tydliga. Att minimera regler och byråkrati ska vara en ledstjärna i politiska beslut på alla nivåer, och i alla myndigheters arbete.

Minskat regelkrångel för landsbygdsföretagare

Besöksnäringen är en viktig jobbskapare på landsbygden. Åtgärder som kan gynna tillväxt för besöksnäringen, såsom kostnadsminskningar samt lägre kostnader för att starta företag och anställa är därför av hög prioritet för Centerpartiet. Redan i dag finns ett antal mindre producenter av alkoholhaltiga drycker som tar emot besökare, men deras verksamhet begränsas av att de inte får sälja sina produkter direkt till kund. Precis som det i dag är tillåtet att sälja lokalt producerade ostar och korvar på en gård borde det vara tillåtet att sälja egenproducerat öl och vin till gårdens besökare. Det vill vi möjliggöra utan att för den skull äventyra det svenska detaljhandelsmonopolet för alkohol. Genom en mindre fyrkantig lagstiftning är det möjligt att locka fler besökare till den svenska landsbygden och skapa förutsättningar för fler jobb och företag. Vi vill därför att gårdsförsäljning av öl och vin tillåts i Sverige, vilket skulle ge en växande bransch möjligheter att utvecklas ännu mer. I ett första steg bör en modell för gårdsförsäljning av vissa alkoholhaltiga drycker utredas för att i nästa steg kunna testas i ett antal utvalda försökslän för att säkerställa att modellen är kompatibel med EU:s regelverk.

Vi vill också se en bredare liberalisering av regelverk för landsbygdens företag. Det är viktigt att företagslokaler på landsbygden undantas från kravet på bygglov vid uppförande av t.ex. gårdsbutiker och lokaler för bed and breakfast. Redan i dag är kravet på bygglov slopat vid uppförande av byggnader kopplade till lantbruksverksamhet, men då många gårdar diversifierar sin verksamhet till flera grenar så bör detta undantag utökas även till andra näringsverksamheter knutna till landsbygden. Minskat regelkrångel gäller också en annan växande bransch på landsbygden. Vi vill därför underlätta för hästföretagande, bl.a. genom att det ska vara lättare att få bygglov för ett stall eller ridhus samt att hästen likställs med andra djurslag vid exempelvis strandskydd.

Centerpartiet ser positivt på Landsbygdsutredningens förslag att införa en servicegaranti för små och medelstora företag. Vi beklagar att regeringen inte tydligare i sin proposition bejakar utredningens förslag. Centerpartiet menar att en av de viktigaste åtgärderna för landsbygdens utveckling handlar om att säkerställa att myndigheters bemötande och agerande inte stoppar upp utvecklingen för landsbygdens företagare. I flera delar av landet har kommuner implementerat ”Rättviksmodellen” som baserar sig på en dialogbaserad tillstånds- och tillsynshandläggning från kommunens tjänstemän. Centerpartiet vill att utvalda myndigheter får i uppdrag att utveckla arbetsmetoder i linje med Rättviksmodellen för ökad dialog mellan företag och tjänstemän.

Underlätta kompetensförsörjningen

Landsbygdskommittén föreslår i sitt näringslivspaket en avskrivning av studieskulder för de som flyttar tillbaka till 23 särskilt utsatta kommuner, vilket regeringen inte gör en bedömning av i sin proposition. Centerpartiet ser detta som en viktig åtgärd för att underlätta kompetensförsörjning på landsbygden och i glesbygd. I syfte att göra det enklare att rekrytera utbildade människor till viktiga yrken i alla landets kommuner föreslår Centerpartiet att den som flyttar till en landsbygdskommun för att arbeta efter avslutad utbildning ska få sina studieskulder avskrivna med 10 procent årligen. Det skulle underlätta för den som vill flytta tillbaka hem efter avslutad examen och ge bättre förutsättningar till kompetensförsörjning på landsbygden. Centerpartiet breddar dock utredningens förslag till att gälla hela stödområde A exklusive Östersunds församling och Frösön. En annan angelägen åtgärd för att möta lärarbristen på landsbygden är att införa nya möjligheter till dispens från krav på lärarlegitimation. Det gör att pensionerade lärare och andra verksamma med kompetens men som saknar lärarlegitimation kan arbeta i skolan.

Yrkeshögskolan är en av de utbildningsformer i Sverige som fungerat bäst för att ge personer möjlighet till nya, specialiserade yrkeskarriärer. Genom sin nära koppling till näringslivet har yrkeshögskolan goda möjligheter att anpassa sig efter den regionala arbetsmarknaden och de behov som det lokala näringslivet efterfrågar. Yrkeshögskolan finns i dag över hela landet, men tyvärr finns det en tendens till centralisering runt de stora städerna. Centerpartiet vill därför se en satsning på yrkeshögskolan. En ytterligare utökning av antalet platser gör det möjligt för ännu fler att få tillgång till en yrkesutbildning i sitt närområde. Vi vill avskaffa onödiga regleringar och göra det enklare att läsa skraddarsydda preparandutbildningar och baskurser på yrkeshögskolan. På det sättet kan fler bli behöriga till yrkeshögskolans utbildningar. Dessutom vill vi tillåta kortare påbyggnadsutbildningar för personer som redan har en högskoleexamen. Centerpartiet föreslår dessutom att yrkeshögskolan ska få längre tillstånd, för att kunna verka mer långsiktigt. Huvudregeln bör vara tillstånd för tre, i stället för dagens två, utbildningsomgångar.

Differentierade arbetsgivaravgifter

Centerpartiet vill införa ett system med regionalt differentierade arbetsgivaravgifter för att skapa likvärdiga villkor att bedriva företag i hela landet. Nedsatta arbetsgivaravgifter inom det föreslagna stödområdet skapar bättre förutsättningar att driva företag i glesbygd och attraherar fler att bosätta sig i dessa bygder. Företag har under lång tid pekat ut en sänkning av den höga kostnaden för att anställa som den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra företagsklimatet. Genom regionalt differentierade arbetsgivaravgifter skapas ett obyråkratiskt och enkelt sätt att förbättra företagsklimatet i delar av Sverige som har stora utmaningar med bl.a. demografi. Samtidigt ser Centerpartiet att det är av största vikt att sänka kostnaderna för alla företagare för att anställa, och föreslår därför ett antal åtgärder för att underlätta för företagare att hitta rätt kompetens och kunna anställa.

Möjlighet att bo, leva och verka på landsbygden

Ökat byggande

Bristen på bostäder hindrar människor att förverkliga drömmar. Utan bostad, inget jobb, inga studier och ingen frihet att själv bestämma. Av landets 290 kommuner är det 240 stycken som uppger att det råder brist på bostäder. Många vill bygga men kan inte. För att få fart på bostadsbyggandet krävs färre regleringar, framför allt på landsbygden. Principen utanför detaljplanelagt område borde vara att det som inte uttryckligen är förbjudet ska vara tillåtet. Det handlar om regelförenklingar som exempelvis gör det enklare att ändra i gällande detaljplaner och gör det möjligt att bygga i områden utan detaljplaner, som prövats framgångsrikt i Tyskland.

På den svenska landsbygden finns många attraktiva platser att bygga på utan att förstöra naturvärden, men de hindras av ett stelbent strandskydd. Centerpartiet föreslår att dagens strandskydd kraftigt reformeras och att kommunerna får bestämma själva över strandskyddet, med undantag för vissa speciellt utpekade skyddsområden. Reglerna behöver en bättre balans mellan, å ena sidan, hänsyn till bevarande av viktiga naturvärden och allmänhetens tillgång till strandområden och, å andra sidan, att fler människor får möjlighet att bo på landsbygden.

Vi kan också tillgängliggöra mer mark för byggande genom att se över riksintressena. Nästan hälften av all mark i Sverige räknas i dag som någon form av riksintresse, vilket medför att det är svårt att bygga i många delar av landet. Riksintressena behöver därför vara tydligt definierade, och det måste vara möjligt att väga in andra intressen, t.ex. bostadsbyggande.

Lantmäteriets verksamhet är central för att hela landet ska kunna växa. Tyvärr brister den servicen i dag. Lantmäteriet lägger ned kontor, och handläggningstiderna är långa. För att effektivisera Lantmäteriet bör delar av verksamheten öppnas upp för privata aktörer.

Centerpartiet vill även se att de statliga kreditgarantierna utnyttjas bättre och tydligare fokuseras för att underlätta byggande på landsbygden. Det behövs förbättrade ekonomiska villkor att låna upp kapital för att bygga där människor vill bo. Regelverk ska också gynna kreditgivning till dem som har kreditvärdighet och vill bygga sin bostad på landsbygden, trots att en sådan bostad inledningsvis kan tappa i värde.

För att säkerställa att vi får mest miljönytta för både statens och enskildas pengar vill Centerpartiet införa en liknande modell som Finland har. Det innebär att fastigheter som ligger längre än 100 meter från vatten och som inte ligger i ett grundvattenområde kan uppgradera sitt avloppsvattensystem i samband med annan renovering. Den finska modellen innebär också att man inför och förtydligar möjligheten till rimlighetsbedömningar. Dessa bedömningar ska ta hänsyn till faktisk miljöpåverkan och kostnaden för åtgärden. Kommuner ska kunna bevilja undantag för fastigheter för fem år i taget, t.ex. om mängden avloppsvatten är liten eller kostnaderna blir alltför höga.

Koppla upp hela landet

En välfungerande infrastruktur i hela landet är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling, ekonomisk tillväxt och fler möjligheter att bo och jobba i hela landet. Sverige har en väl utbyggd it-infrastruktur, men måste göra mer för att realisera digitaliseringens fulla potential. E-hälsa och välfärdsteknologi används fortfarande i

förhållandevis begränsad skala i Sverige men utgör en stor potential för de som bor på landsbygden. Det främsta skälet är den stora variationen av journalsystem och dokumentation som används i landsting, kommuner och av privata vårdgivare. Centerpartiet föreslår en nationell överenskommelse mellan staten och samtliga kommuner, landsting och privata aktörer, om att ansluta sig till en gemensam plattform och standard.

Den senaste tiden har en nedmontering av det gamla statliga telefonikopparnätet accelererat, något som påverkar tillgången på telefoni- och bredbandstjänster. Detta slår hårdast mot landsbygden där alternativen till en fast förbindelse, t.ex. ett fibernät eller mobilt nät med hög överföringshastighet, inte finns eller är alltför kostsamma. För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till en fungerande kommunikation anser Centerpartiet att den aktör som i dag distribuerar telefoni- och bredbandstjänster inte ska tillåtas avbryta den, om det inte finns en fullgod ersättning till en rimlig kostnad på plats.

Utöver ökade resurser för bredbandsutbyggnad krävs andra insatser för att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband. En sådan är att öka samkanalisationen av kablar i marken. När bredbandsinfrastruktur samförläggs med annan infrastruktur, t.ex. vid bygge av vägar eller dragning av elkablar, bör detta ske för att byggande av samhällsinfrastruktur ska bli så kostnadseffektiv som möjligt. Ett exempel är att myndigheter som Trafikverket och Svenska kraftnät bör ges instruktion i regleringsbrev om att alla som önskar ska få lägga bredband i deras väg- eller nätområde och att berörda myndigheter ska förverkliga det. Myndigheterna får sedan räkna av sin extrakostnad för detta via pengar som kommer från det generella anslaget för en ökad bredbandsutbyggnad. Dessutom bör Energimarknadsinspektionen ges i uppdrag att undersöka om elnätsmonopolen kan åläggas att också dra bredbandsfiber eller motsvarande lösning när elnätsinfrastruktur förnyas.

Landsbygdskommittén föreslår i sin utredning att regeringen ska utreda hur den digitala infrastrukturen ska ordnas som ett femte transportslag vid sidan om väg, sjöfart, järnväg och flyg efter 2025. Regeringen berör inte detta i sin bedömning, men Centerpartiet ser att detta är en viktig del i att få en såväl praktisk som attitydmässig långsiktighet i den digitala infrastrukturen.

Bättre vägar och järnvägar

En väl fungerande infrastruktur är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd. Att med modern infrastruktur knyta samman Sverige är av största vikt för att hela landet ska ges möjligheter att växa. Infrastrukturanslagen måste öka och ska fördelas mer rättvist i hela landet. Ett exempel på detta vore att prioritera våra regionala järnvägar. Inte minst norra Sveriges näringsliv har ett behov av en fungerande och effektiv infrastruktur för såväl gods som människor. Trots stora avstånd och glesbefolkade län har norra Sverige en viktig roll i svensk export som måste vårdas och vässas. Skogen, malmen och stålet är viktiga exportvaror som utgör en avsevärd del av Sveriges ekonomi. Den norra delen av landet, med sina rika naturresurser, bidrar stort till denna utveckling. En viktig förutsättning för export är fungerande transporter. Där fyller ett färdigställande av Norrbottenbanan en viktig funktion.

De enskilda vägarna är en viktig del i en fungerande infrastruktur på landsbygden. Det är de enskilda vägarna som möjliggör att 1 miljon människor dagligen kan påbörja och avsluta sin resa till jobb och hem. De enskilda vägarna är mycket betydelsefulla ur

ett godstransportperspektiv. De enskilda vägarna måste ges förutsättningar att klara av att rusta sig inför införandet av 74-tonslastbilar på de svenska vägnäten, till förmån bl.a. för en väl fungerande konkurrenssituation för svensk skogsindustri och för övriga råvarutransporter. Det är viktigt att staten även fortsatt tar ett ansvar för att de enskilda vägarna främjas.

För att flera viktiga infrastruktursatsningar ska kunna realiserats måste vi öppna upp för nya former av finansieringsmetoder. Infrastrukturinvesteringar behöver ett ökat inslag av offentlig-privat samverkan (OPS). OPS innebär att en form av offentlig upphandling tillämpas där ett privat företag eller konsortium kan tilldelas uppdraget att finansiera, bygga och under en längre tid driva en offentlig nyttinghet, som t.ex. en bansträckning på järnvägen eller en motorväg. För att tillföra mer kapital till infrastruktur och påskynda arbetet och för en säker och tillförlitlig infrastruktur i hela landet bör Trafikverket ges i uppdrag att utreda 10–15 lämpliga infrastrukturprojekt för offentlig-privat samverkan. Detta skulle exempelvis kunna handla om byggnation av Norrbotniabanan eller upprustning av Inlandsbanan.

På många ställen i landet är bilen eller flyget en nödvändig förutsättning för att kunna bo och arbeta. En omställning med mer förnybart och mindre fossilt i transportsektorn är centralt för att nå våra miljömål. För Centerpartiet är det inte bilen eller flyget som är det stora miljöproblemet, utan de fossila drivmedel som fortfarande i hög utsträckning driver dem. I stället för att likt regeringen beskatta Sveriges långa avstånd genom kilometerskatt eller flygskatt utan någon större miljöstyrande effekt, så måste politiken fasa ut de fossila drivmedlen och ersätta dem med såväl effektivisering som elektrifiering och hållbara biodrivmedel.

Mer makt åt landsbygden

En bärande värdering i Centerpartiets arbete är tron på människans vilja och förmåga att ta ansvar för sig själv och för andra. Principen ska vara att beslut i första hand ska fattas av människor själva, eller så nära den enskilda människan som möjligt. Förstärkt lokalt inflytande och mindre byråkratiskt krångel gör att initiativ att göra platser bättre, grönare och mer levande kan realiserats. Centerpartiet ser med oro på den maktlöshet som breder ut sig, när människor inte längre upplever att de kan påverka sin situation, att de körs över av myndigheter eller att besluten fattas någon annanstans. Denna klyvning av Sverige vill Centerpartiet stoppa.

Regionaliserade skattebaser

Väl fungerande självständiga och starka regioner är avgörande för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar. För Centerpartiet är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion får behålla delar av detta värde. Det måste löna sig för kommuner och regioner att förbättra sitt företagsklimat, göra produktiva investeringar och upplåta mark åt viktig infrastruktur och produktion.

Därför anser vi att delar av de värden som skapas från exploatering av naturresurser ska regionaliseras. Centerpartiet vill regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten i syfte att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Därför

vill Centerpartiet att intäkterna från fastighetsskatten på industrifastigheter och elproducerande fastigheter ska regionaliseras såsom exempelvis vattenkraft och vindkraft.

Omlokalisering av statliga myndigheter

Statens verksamheter har de senaste decennierna i hög takt centraliserats till storstäder och länscentrum. Centerpartiet vill att fler av statens funktioner utförs på mindre orter där kostnadstrycket är lägre. Då ger vi fler möjligheter till jobb till människor som bor utanför storstäderna, samtidigt som det finns potentiella vinster i form av lägre kostnader och högre effektivitet. Den parlamentariska landsbygdskommitténs mål om att decentralisera 10 000 är därför mycket viktigt.

Centerpartiet ser positivt på att regeringen påbörjat ett arbete med att omlokalisera myndigheter. Samtidigt ser vi att ett stort antal jobb har flyttats till Stockholm, Göteborg, Malmö eller till regioncentrum. Landsbygdsutredningens intentioner var att de statliga jobben ska fördelas i hela landet för att stärka tillväxten utanför storstäder och regioncentrum. Dessutom tycks socialdemokratiskt styre vara en parameter som vägts högre vid en omlokalisering än det reella behovet av statliga jobb då omlokaliseringen nästan uteslutande gjorts till S-ledda kommuner. Centerpartiet anser att det är viktigt att fortsätta omlokaliseringen och säkerställa en fördelning av statliga jobb även utanför storstäder och regioncentrum.

Flytta makt från staten till regionerna

Centerpartiet har länge arbetat för att flytta makt och inflytande närmare människor. En viktig förutsättning är att makt och inflytande flyttas från staten till de folkvalda regionala självstyrelseorganen. Centerpartiet vill därför utreda vilka nya områden som flyttas till de folkvalda på regional nivå. Områden som kan vara lämpliga att decentralisera till folkvalda organ är exempelvis ansvaret för regional tillväxt genom beslutanderätt över tillväxtfrågor och EU-program, en större andel av anslagen för infrastruktur och regional översiktsplanering, verktyg att arbeta med frågor som kompetensförsörjning, integrationsåtgärder och innovationsfrågor, delegation av uppgifter som har stor betydelse för utvecklingen av näringslivet utanför städerna samt stärka det regionala miljöarbetet genom att regionerna kan hantera anslag för miljöåtgärder som t.ex. sanering av mark och medel för skydd av natur.

Trygghet i hela landet

Ansvar för att garantera människor säkerhet och trygghet är en av statens viktigaste uppgifter. Tryggheten ska värnas i hela landet, oavsett om du bor på landsbygden, i storstaden eller i något av våra utanförskapsområden. Polisen måste vara närvarande, tillgänglig och synlig för människor i hela landet. På samma sätt ska alla känna en trygghet i att vården och omsorgen ska hålla hög kvalitet och finnas tillgänglig för alla i hela landet. För Centerpartiet är det viktigt att alla människor – oavsett ålder, kön eller bostadsort – har rätt till en nära och tillgänglig vård.

En närvarande polis

Rätten till trygghet och att polisen kommer till undsättning när vi behöver det borde vara något av det mest grundläggande i en fungerande rättsstat. Ändå har det blivit alltmer uppenbart att rätten till trygghet villkoras till var i landet man lever. I södra Lappland i Västerbottens läns inland, närmare bestämt i Sorsele, Storuman, Lycksele, Åsele, Dorotea och Vilhelmina, finns t.ex. i dag på vardagsnätterna en enda polisbil som patrullerar området. Med tanke på att det motsvarar nästan samma storlek som Danmark till ytan blir det svårt, näst intill omöjligt, för polisen att göra sitt jobb.

Oavsett var i Sverige man bor ska man kunna känna trygghet i att polisen är närvarande. Centerpartiet vill att poliser ska vara lokalt förankrade och att de som bor i området vet vilka de är. Med kontinuitet och erfarna poliser som stannar länge i samma tjänst är det lättare att arbeta långsiktigt med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utifrån det som behövs lokalt.

Stulet gods för mycket stora summor försvinner ut ur landet varje år. Det är främst landsbygden som drabbas när bildelar, entreprenad- och jordbruksmaskiner, båtmotorer, handverktyg och robotgräsklippare försvinner. Tullen står i dag handfallen inför utflödet av tjuvgodset eftersom man saknar lagstöd att ingripa. Stölden är ett brott enligt brottsbalken men när godset väl kommer till gränsen är det inte längre ett stöldbrott utan ett häleribrott. Juridiskt har tullen ingen befogenhet att ingripa vid misstänkt utförsel av stöldgods. Centerpartiet vill att Tullverket ges de befogenheter som behövs för att stoppa denna utförsel. Centerpartiet har även drivit igenom ett tillkännagivande om att införa en brottskod om systematiska stölder för att stärka polisen i arbetet mot de stödligor som drar igenom svensk landsbygd. Vi väntar fortfarande på att regeringen tar tag i detta tillkännagivande.

Centerpartiet vill satsa på polisen för att garantera polisens lokala närvaro i samhällen och kvarter, öka antalet arbetade polistimmar, höja de hårt arbetande polisernas löner och skapa förutsättningar för bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö. Med nya resurser stärks polisens lokala verksamhet. En polis närmare människorna blir även en pusselbit i kampen mot terrorismen. Vi har därför föreslagit att resurser tillförs för att utbilda och anställa betydligt fler poliser under de kommande fyra åren. För att göra polisyrket mer attraktivt har Centerpartiet också föreslagit ytterligare resurser till Polismyndigheten i syfte att höja polisens löner. Det behövs också fler civilanställda. De skulle avlasta polisen i utredningsarbete och med administration, vilket frigör tid för polisen att ytterligare kunna fokusera på brottsbekämpning. Centerpartiet vill därför se en satsning på fler civilanställda inom polisen.

Jämlik och tillgänglig vård

Vårdköerna har ökat dramatiskt sedan nuvarande regering tillträdde, och det är stora regionala skillnader. Ett exempel är nedläggningen av BB Sollefteå i det socialdemokratiskt styrda Västernorrland, vilket fått konsekvensen att kvinnor i glesbygd tvingats föda barn i bilen.

På flera platser i landet råder det brist på personal. Vårdpersonalen gör sitt yttersta men är i stort behov av såväl fler kollegor som avlastning med uppgifter som inte i lika hög grad kräver en specifik utbildning. En väg att gå för att få fram fler händer inom vården är att öppna upp för att människor med kortare eller ingen utbildning kan avlasta, primärt undersköterskorna, genom att utföra enklare sysslor som ligger utanför den rent medicinska vården. Genom att återinföra vårdbiträden inom sjukvården skulle

dels fler människor kunna hitta sitt första arbete inom vårdsektorn, och dessutom skulle såväl undersköterskor som sjuksköterskor få en välkommen avlastning i sitt dagliga jobb. De kan då få chansen att jobba med det de är utbildade till. Att frigöra vissa sysslor från framför allt undersköterskorna skulle dessutom innebära en mer renodlad yrkesroll för denna grupp och därigenom också höja statusen för yrket.

Tillgången till vård är också en fråga som klyver Sverige. SKL:s, Sveriges Kommuner och Landsting, senaste siffror visar på stora regionala skillnader. I Stockholm får 94 procent specialistvård inom vårdgarantin, medan det i Norrbotten och Region Jämtland Härjedalen enbart är drygt 60. Det är en helt oacceptabel skillnad. Huruvida man får rätt vård i tid ska inte vara en fråga om var man bor i landet. Vårdköerna, som legat stilla under många år, har blivit allt längre sedan 2014. En stor del av förklaringen är att regeringen avskaffade Alliansens kömiljard; det är uppenbart att Socialdemokraterna tappat kontakten med vanligt folk. För att vända denna utveckling igen satsar Centerpartiet 1 miljard på ökad tillgänglighet i vården i vår vårbudget. Vår tillgänglighetsmiljard innebär att du oavsett var i landet du bor snabbare ska få träffa läkare och snabbare få rätt vård, från första kontakten med vården tills att du påbörjat eller slutfört din behandling.

När man är sjuk ska man ha rätt att snabbt träffa en läkare och få den vård man behöver, oavsett var i landet man bor. Då måste den vård som finns närmast människor – primärvården – byggas ut och vi måste få fler läkare att vilja jobba där. Det måste också bli möjligt att driva mindre vårdenheter för att primärvården ska finnas tillgänglig även i de mer glest befolkade delarna av landet. Problemen i primärvården går att lösa. Det visar utvecklingen i Norge, som på kort tid gått från att bara halva befolkningen haft en fast läkarkontakt till att nästan alla har det i dag. En av de viktigaste förändringarna som gav Norge en stark primärvård handlar om att läkare fått möjlighet att driva egna verksamheter i liten skala. Därför anser Centerpartiet att denna vård ska kunna bestå av både större vårdcentraler och mindre mottagningar med bara en läkare och en sjuksköterska. På så sätt kan det bli möjligt för en läkare utan eget kapital att starta egen mottagning med ett mer begränsat åtagande, medan övrig primärvård kan erbjudas på annat sätt. En sådan förändring skulle också öka förutsättningarna för att bedriva vård även i mer glest befolkade delar av landet.

Sverige behöver grön tillväxt

Den gröna kolatomen, som finns i våra naturresurser på åkern och i skogen, utgör en oundgänglig byggsten i framtidens hållbara samhälle. Det är viktigt att de rikedomar som finns i naturen också bidrar till att utveckla de samhällen och verksamheter som finns där naturresurserna finns. Detta för att vi ska kunna skapa ett hållbart samhälle i alla dess delar.

Stärk jordbrukets konkurrenskraft

Många delar av de gröna näringarna står dock inför akuta utmaningar. Det gäller inte minst bönderna, som måste ges större möjlighet att vara konkurrenskraftiga genom sänkta kostnader och enklare regler. Det akuta läget för Sveriges bönder kräver olika typer av åtgärder, dels åtgärder som ger direkt effekt och dels fortsatta långsiktiga åtgärder för en stärkt konkurrenskraft för det svenska lantbruket. Centerpartiet vill stärka lantbrukets konkurrenskraft genom ett bondepaket, med sänkta

arbetsgivaravgifter för mjölkbönder, en grön bonus för mer förnybart i traktortanken, ökad återbetalning av dieselskatten samt en indexering av återbetalningen, då den nuvarande återbetalningen äts upp årligen på grund av indexeringen av dieselskatten. Vi vill också att lantbruket inte ska ses som miljöfarlig verksamhet, samt att ny teknik kommer lantbruket till del genom exempelvis att lagstiftningen kring växtförädling förändras så att den bygger på sortens egenskaper i stället för förädlingsmetod.

Landsbygdsutredningen pekar på vikten av att upphandla minst i nivå med svenskt regelverk. Centerpartiet delar denna bedömning och tycker, givet den höga svansföring som regeringen haft, att regeringens bedömning att offentlig upphandling bättre bör styra mot och motsvara svenska lagar och ambitioner är alltför passiv. Centerpartiet anser att det är viktigt att vara tydlig med att den mat som upphandlas av offentliga konsumenter ska hålla minst svenskt regelverk, detta gäller inte minst statens egna verksamheter där vi tyvärr sett flera exempel på motsatsen.

Utveckla skogens möjligheter

Tillsammans är jorden och skogen Sveriges gröna guld, och dess produkter leder till klimat- och miljönytta i hela världen. Därför måste landsbygden ha rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk. För att ta ett samlat grepp kring de affärsmöjligheter som en övergång till ett biobaserat samhälle ger menar Centerpartiet att en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi ska tas fram. Vi vill skapa förutsättningar för grön kemi med kemiska produkter och processer som minskar eller helt eliminerar användandet eller bildandet av farliga ämnen, och fasa ut giftiga kemikalier. Vi vill öka och industrialisera träbyggandet och stimulera vidareförädling av träproduktion i Sverige. Vi ser också en utveckling av nya verksamheter kopplat till skogen. Allt från småskalig till Tree hotel i Harads. Uppbyggnaden av Eldrimner har satt fart på utvecklingen av småskalig förädling av mat, och en motsvarande satsning på småskalig förädling av skogens värden skulle kunna skapa nya möjligheter för jobb och tillväxt på landsbygden.

Stärk de blåa näringarna

Sverige med sin stora tillgång på vatten har bra förutsättningar för att öka och utveckla det hållbara vattenbruket och det småskaliga fisket. Ur ett sysselsättningsperspektiv är detta en stor potential för fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden vad gäller både odling och produktion och även i förädlingssteget. Det småskaliga svenska skärgårdsfisket är i dag hotat; en del av problematiken handlar om svårigheter att få fiskelicens. I dag är det heller inte möjligt att ta över en fiskelicens vid ett generationsskifte. Centerpartiet vill ändra på detta så att fler kan ta över skärgårdsfiske och annat småskaligt fiske som funnits i flera generationsled.

Stärk äganderätten och brukanderätten

Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger förvaltar och vårdar man också. För Centerpartiet är äganderätten en grundmurad rättighet och en vägledande princip. Engagerade markägare och brukare är det långsiktigt mest hållbara sättet att vårda vår natur. Naturvärden förutsätter både att ägande- och brukanderätten värnas och en balans mellan bevarande och brukande. Det är ofta i den betade hagen, den i generationer skötta skogen och ängen där gräset slås som de största naturvärdena

och biologiska mångfalden finns. Därför ska tvingande avsättning av skyddsvärd mark eller vatten inte ske om ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället. Ersättningsmodeller och nationella riktlinjer för tvingande avsättning av jordbruks- och skogsmark samt bildande av vattenskyddsområden behöver ses över och förtydligas. Äganderätten och brukanderätten bör också stärkas i instruktionerna till relevanta myndigheter.

Låt inte svensk landsbygd betala för brexit

Regelverk på EU-nivå påverkar i hög grad förutsättningarna för svensk landsbygd. Inför den nuvarande programperioden prioriterade Centerpartiet Landsbygdsprogrammet, vilket gav stora summor till bl.a. bredbandsutbyggnad under den gångna mandatperioden. Nu diskuteras en ny programperiod efter 2021. Centerpartiet vill se en återhållsam EU-budget. Flera nya politiska prioriteringar och brexit betyder att det är viktigare än någonsin att modernisera budgeten och anpassa kostymen till nya verkligheter. Vi vill därför fortsätta effektivisera och modernisera jordbrukspolitiken och strukturfonderna. De behöver i högre utsträckning bidra till miljö- och klimatåtgärder, stärkt konkurrenskraft och utveckling. Men det svenska jordbruket och civilsamhället runt om i landet ska inte straffas för brexit eller för att Sverige får rabatt på EU-avgiften. Därför är det beklagligt att statsministern vid ett antal tillfällen pekat ut jordbruket som det område som EU måste skära i. Centerpartiet anser i stället att det är viktigt att Sverige i förhandlingarna ser till svensk landsbygds bästa, och fokuserar på utveckling av landsbygden och konkurrenskraftigt svenskt lantbruk, inte enbart en minskad EU-budget.

Kristina Yngwe (C)

Peter Helander (C)

Rickard Nordin (C)

Helena Lindahl (C)

Eskil Erlandsson (C)